

De eerste keer... naar de kerk

De eerste keer... naar de kerk

Ironisch handboek voor kerkmaagden

Frank G. Bosman

Buijten & Schipperheijn *Motief* - Amsterdam

Voor Tom Bouwman

Introductie

Dit boek is voor de dapperen. De onversaagden. De tegen-de-stroom-in-zwemmers. De eigenwijzen. Dit boek is voor de kerkmaagden. De nieuwkomers. De nieuwsgierigen. De van-niets-weters.

Dit boek is voor iedereen die weleens naar een kerkdienst zou willen gaan, maar niet precies weet hoe. Voor de goedwillenden die niet weten waar ze met hun vragen heen moeten. Voor iedereen die weleens bij een kerkdienst geweest is, ook al is het maar voor de trouwerij van zijn of haar beste vriend(in) of de begrafenis van grootouders; voor iedereen die weleens in een kerk is gaan kijken op vakantie in een ver en vreemd land: je loopt een wereld binnen waarin iedereen precies lijkt te weten hoe alles hoort, behalve jij.

Je kunt praktische vragen hebben als: moet ik reserveren van tevoren? Wanneer zijn de *vieringen* (katholiek) of *diensten* (protestants) eigenlijk¹? Hoeveel geld moet ik meenemen voor de collecte? Maar ook inhoudelijke vragen. Hoor ik hier wel thuis? Mag ik hier zomaar meedoen? Kijkt iedereen me niet heel vreemd aan? Word ik niet direct belaagd en ondervraagd over de nietigheid van mijn geloof?

Dit boek probeert een korte, kleine en bij vlagen humoristische introductie te zijn op de wondere wereld van de kerk en

1 Voor het gemak spreek ik in het vervolg van 'viering'; ik doel daarmee zowel op een katholieke als op een protestantse eredienst.

haar kerkgangers. Geloven kan namelijk heel erg humorvol zijn (al wekken sommige gelovigen bepaald niet die indruk). Aan het begin van elk hoofdstuk laat ik een kerkmaagd aan het woord met de onmogelijke naam Hylaeus, die om voor hemzelf duistere redenen een katholieke kerk bezoekt en daar een bijzondere ervaring heeft. Ook al is jouw motief voor kerkbezoek heel anders dan dat van Hylaeus (je bent bijvoorbeeld uitgenodigd door vrienden of familie), toch wil ik je uitdagen om met Hylaeus op weg te gaan en je met hem te verbazen over wat voor mij en mijn talloze medegelovigen vaak zo vanzelfsprekend is geworden.

Om dat laatste is dit boek ook geschreven voor de Altijdkomers, zoals ikzelf, de kerkveteranen, de reli-professionals, de beroepsgelovigen. Voor de liturgische haarklovers en theologische fijnproevers. Hopelijk kan dit boekje voor ons allemaal een eyeopener zijn, een spiegel waarin we ons eigen vreemde gedrag mild bekritiseerd zien. Veel kerkmensen zijn niet zo gewend aan nieuwelingen. Andere kerkmensen zijn misschien weer iets te opdringerig naar nieuwkomers toe. Voor deze beroepsgelovigen maak ik dan ook direct excuses, kerkmaagden.

Dit boek is een inleiding. Ik snijd meer bochten af dan een slechte formule 1-coureur. Heel veel theologische nuanceringen heb ik moeten laten liggen. Waarschijnlijk trap ik ook nog wel op een zieltje of twee. Maar het is voor een goed doel. Hoop ik dan.

Als basis voor dit boek gebruik ik mijn eigen ervaringen – die van een Altijdkomer die niet altijd erin is geslaagd om het dedain van de ingewijde te bestrijden, die maar al te vaak zijn

**Geloven kan
namelijk
heel erg
humorvol zijn**

**(al wekken
sommige gelovigen
bepaald niet
die indruk)**

medegelovigen vliegen heeft willen afvangen, en die soms net doet alsof hij persoonlijk van God te horen heeft gekregen hoe de wereld in elkaar zit.

Mijn ervaringen zijn die van een rooms-katholieke beroepsgelovige. Ik heb nooit gekozen om rooms-katholiek te worden: ik ben het altijd geweest. Nooit een donderslag bij heldere hemel, geen 'tweede bekering'. Het is zoals Herman Finkers zegt: rooms-katholiek zijn is een geaardheid. Die kies je niet, die kiest jou. Bovendien ben ik een beroepsgelovige, een academisch theoloog die probeert te balanceren tussen geloof en wetenschap, kerk en academia, tussen weten en geloven. Daarbij behoort een zekere beroepsdeformatie. Zo kan ik enorm opgewonden raken over het verschil tussen de monotheetisten en de monofysieten. Maar niettemin denk ik dat ik voor dit boek erin geslaagd ben om dit soort vuige oprispingen binnen te houden.

Als rooms-katholiek heb ik gelukkig ook ervaring buiten het eigen religieuze erf. Ik mocht vaak in protestantse diensten zijn. Soms mag ik zelfs voorgaan in een gemeente die mij m'n katholieke onhebbelijkheden weet te vergeven. Toch zal dit boekje soms wat rooms-katholiek overhellen. Ik vraag de lezer daarvoor nederig om vergeving. Het komt niet uit een kwaad hart, noch uit religieuze arrogantie, maar uit liefde voor het nest dat mij heeft leren zingen en uitvliegen.

Alle kerkmaagden en beroepsgelovigen, veel plezier gewenst. En tot in de kerk.

P.S. Graag wil ik mijn collega van de Tilburg School of Catholic Theology, Archibald van Wieringen, danken voor zijn kritische blik op het manuscript.

1 Belevenissen van een kerkmaagd

Ineens weet ik het. Ik weet niet waarom, en kan het niet uitleggen. Het is een opwelling, een bevlieging, dat moet wel. Niemand doet immers zoiets. Daarheen gaan. Althans, niet aan de linkerkant van de zestig jaar. Ik heb het dan ook aan geen mens verteld.

Alleen aan mijn vriendin. Ze begint eerst te giechelen, alsof ik een goeie mop heb verteld. Tot ze begrijpt dat het mij ernst is. Het lachen houdt op, haar ogen worden groot, het wordt stil. 'Weet je het zeker, Hylaeus?' vraagt ze bezorgd.

'Ja,' zeg ik. 'Ik ga het gewoon doen.'

Ze huivert en kijkt me aan alsof ze zoekt naar een kwade demon die dit vermaledijde plan in mijn oor heeft gefluisterd. 'Doe je wel voorzichtig?' zegt ze bij het afscheid.

'Blijf maar niet op,' zeg ik. 'Dit kan wel even duren.' Ik kus haar en loop de avond in. Het is donker. Zachte miezer prikt in mijn gezicht. Ik zet mijn kraag op, pak mijn fiets uit de schuur en rijd de natte duisternis in. Gelukkig weet ik de weg. Linksaf bij het einde van de kromming. Een auto rijdt snel voorbij. De miezer wordt hard in mijn gezicht geblazen. Ik heb 't koud. Waarom ben ik toch gegaan? Kan ik niet beter teruggaan? Nee, die afgang wil ik mezelf besparen. Mijn vriendin is een lieve vrouw, maar ik kan het niet verdragen te